

MEMORIAŁ

Generał Marii Wittek

++

NIEWOLAK Jadwiga
zd. Wiśmiowska

ps. "Badylek"

(1911 - 2003)

AK

Kraków

Im. p. Rzeszów

355A / WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

NIEWOLAK Jedynge...
zd. Wiśmiowskie
ps. Badylek 3551/WSK

I/1. Relacja -

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora -

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora -

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora -

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. ✓

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. ✓

III/5 – inne... -

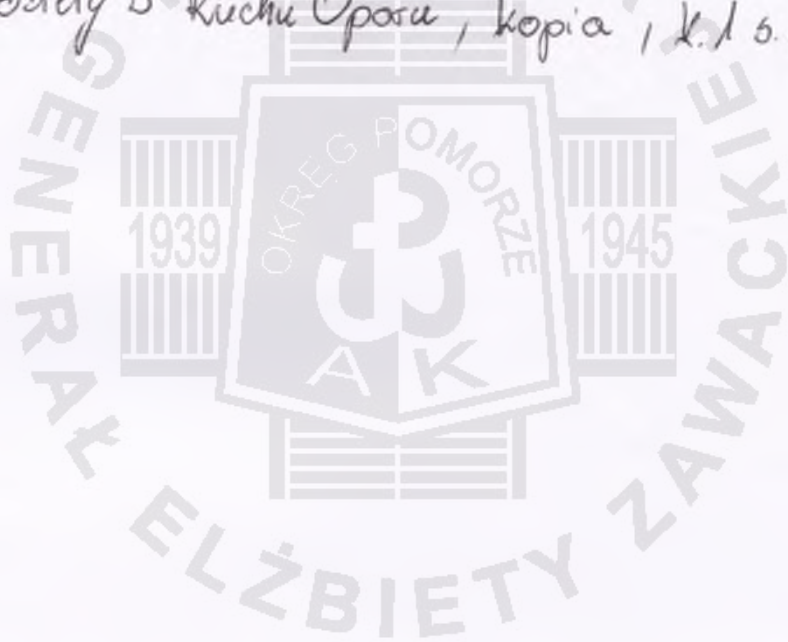
IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie ✓

II Materiały uzupełniające relację

- Biogram J. Niewolak, oprac. przez G. Ostasz, 2005r., wydruk, k. 4 s. 1-4
- Biogram J. Niewolak, oprac. przez Elżbietę Zawacką i Dorotę Krępkę, 2005r., wydruk k. 3 s. 5-7 (legz. k. 3 s. 8-10)
- G. Ostasz, A. Zagórski, Dokumenty Okręgu AK Kraków. Tom III. Akcja "Burza" w Inspektoracie Prasy, ^{kopia} k. 2 s. 11-12
- E. Brydek, Kobiety w Ruchu Oporu, kopia, k. 1 s. 13

Przebieg G. Ostasz e-mailem 18 III 2005.

Grzegorz Ostasz

NIEWOLAK Janina z d. WIŚNIEWSKA (1911-2003), nauczycielka, członkini Przysposobienia Wojskowego Kobiet, ps. „Badylek”, żołnierz SZP, potem ZWZ-AK Obwodu i Inspektoratu Rzeszów, podporucznik rezerwy

Janina Wiśniowska urodziła się 22 II 1911 w Rzeszowie, jako córka Tomasza - listonosza - i Marii z d. Jagiełło. Miała sześcioro rodzeństwa. Uczyła się w szkole powszechnej w Rzeszowie. Po jej ukończeniu uczęszczała do rzeszowskiej Zawodowej Szkoły Przemysłowej Żeńskiej TSL, a następnie do Seminarium Nauczycielek Rzemiosł i Gospodarstwa Domowego ss. Urszulanek w Rybniku, gdzie w 1933 uzyskała świadectwo dojrzałości, a po odbyciu przepisanych praktyk zawodowych, również dyplom uprawniający do wykonywania zawodu nauczyciela. Od 6 XII 1934 pracowała jako nauczycielka w trzyklasowej Publicznej Szkole Doksztalcania Zawodowego w Kolbuszowej. We wrześniu 1935 podjęła pracę w szkole, w której niegdyś sama się uczyła, to jest w rzeszowskiej Zawodowej Szkole Przemysłowej Żeńskiej (od roku szkolnego 1935/1936 przekształcona w trzyletnie Żeńskie Gimnazjum Krawieckie TSL). Została kwalifikowaną nauczycielką uruchomionej przy tej placówce Rocznej Szkoły Przysposobienia Gospodarstwa Rodzinnego. Prowadziła zajęcia z zakresu żywienia (sporządzanie posiłków), porządków i prania, nauki o człowieku (dietetyka). Była aktywną działaczką Towarzystwa Szkół Ludowych; współpracowała z sędzią Edwardem Brydakiem, prezesem Koła TSL w Rzeszowie; prowadziła liczne kursy gospodarcze dla dziewcząt i gospodyń w podrzeszowskich wioskach. Od 1 IX 1936 należała do Związku Nauczycielstwa Polskiego.

W sierpniu 1939 r. została zmobilizowana w ramach Przysposobienia Wojskowego Kobiet. Objęła stanowisko intendenci gospodarczej przy punkcie PCK. Podczas kampanii wrześniowej 1939 przeszła - wraz ze służbami medycznymi i gospodarczymi - szlak bojowy rzeszowskiego 17 pułku piechoty. Po agresji sowieckiej z 17 IX 1939 zdołała wrócić spod Kałusza k. Stanisławowa do Rzeszowa. Nie miała jednak możliwości podjęcia pracy nauczycielskiej. Bardzo szybko, już od października 1939, czynna w działalności konspiracyjnej. Należała do grupy pierwszych rzeszowskich konspiratorów. Została zwerbowana do SZP przez ppłk Kazimierza Heilman-Rawicza („Orzeł”), niedawnego dowódcę 65 pułku piechoty z Bydgoszczy. Wraz z siostrą, Anną Możdżanową, udzieliła ppłk Kazimierzowi Heilman-Rawiczowi oraz grupie jego oficerów (por. Łukaszem Cieplińskim, adiutantem 62 pp, por.

TSL
Tas. -
czyżby
konspira-
cyjny

Lucjanem Kühnem, ppor. Zygmuntem Pawłowiczem), kwatery w domu przy ul. Kordeckiego nr 27 w Rzeszowie. Pośredniczyła w nawiązaniu kontaktów pomiędzy ppłk Heilmanem-Rawiczem a przedstawicielami miejscowej inteligencji (np. z Edwardem Brydakiem, Władysławem Pańczakiem). Była łączniczką oraz gońcem ppłk Heilmana-Rawicza na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego. Prowadziła nasłuch wiadomości radiowych. W grudniu 1939 „odprawiała” grupę ppłk Heilmana-Rawicza do „Bazy” ZWZ w Budapeszcie. Wiosną 1940 ukrywała por. Ciepłińskiego, który zdołał zbiec z niemieckiego więzienia w Sanoku. Została wówczas zaprzysiężona do ZWZ; używała pseudonimu „Badylek”. Nadal sprawowała funkcję łączniczki, gońca i kuriera; te obowiązki pełniła do końca okupacji niemieckiej. Podlegała bezpośrednio kpt. Ciepłińskiemu („Antek”, „Pług”), od wiosny 1940 komendantowi Obwodu ZWZ Rzeszów, a potem rzeszowskiemu inspektorowi ZWZ-AK Prowadziła punkt kontaktowy komendy Obwodu, a od kwietnia 1941 Inspektoratu ZWZ-AK Rzeszów, przносиła dokumenty, rozkazy, obsługiwała kilka „skrzynek pocztowych”. Dostarczała instrukcje i rozkazy do kpt. Edwarda Brydaka („Andrzej”), komendanta Rzeszowskiego Obwodu AK. W jej mieszkaniu na Staroniwie odbywały się odprawy szkoleniowe inspektora i podległych mu komendantów obwodów, odprawy referentów służb specjalnych AK. Ponadto udzielała kwatery dla prowadzących w Rzeszowie inspekcję oficerów Komendy Głównej AK i komendy Okręgu AK Kraków. Utrzymywała kontakty konspiracyjne z dr Stanisławem Krzysiem z Głogowa, dr Janiną Królińską-Kociubową, dr Karolem Chmielem ze Strzyżowa, Wojciechem Sową z Łukawca, dr Gabrielem Brzękiem z Błażowej oraz swoimi braćmi: Stanisławem („Wrzos”, „Kłos”; dowódcą Placówki AK Jasionka) i Władysławem Wiśniowskimi. W działalności podziemnej wspierała ją rodzina: mąż, Stanisław Niewolak, matka Maria Wiśniowska oraz siostry: Zofia (zameżna Świeradowa) i Anna (zameżna Możdżanowa). Dwukrotnie miała niemieckie rewizje. Mimo zaprzestania działalności konspiracyjnej po akcji „Burza” w sierpniu 1944, aż do 1955 inwigilowana przez funkcjonariuszy rzeszowskiego UB.

W 1944 była wnioskowana przez płk Kazimierza Putka („Zworny”), komendanta Podokręgu AK Rzeszów do odznaczenia Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari. Otrzymała awans do stopnia podporucznika rezerwy. Została odznaczona Medalem Wojska po raz 1, 2, 3, i 4 (Londyn, 15 VIII 1948; legitymacja nr 22233), Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari (Warszawa, 25 IV 1966;

zaświadczenie Departamentu Kadr MON, DKo/5144/W), Krzyżem Armii Krajowej (Londyn, 21 III 1978; legitymacja nr 18090), ponownie Krzyżem Armii Krajowej (Warszawa, 7 XII 1994; legitymacja nr 48-94-601), Złotym Krzyżem Zasługi (11 XI 1969; legitymacja nr 997-69-48), Odznaką „Zasłużony dla Województwa Rzeszowskiego”, Honorową Odznaką Ligi Kobiet Polskich (8 III 1984; legitymacja nr 16436).

Od zakończenia okupacji niemieckiej w sierpniu 1944 brała udział w organizowaniu w Rzeszowie szkoły gospodarczej (potem Zespołu Szkół Gospodarczych). Początkowo - od 1 IX 1944 - rozpoczęła pracę w reaktywowanej Szkole Przystosowania Gospodarstwa Domowym przy Państwowym Gimnazjum Krawieckim w Rzeszowie. Założyła Szkolne Koło PCK przy tym gimnazjum.

25 VIII 1948 uzyskała dyplom Ministerstwa Oświaty uprawniający do nauczania przedmiotów zawodowych (zasady żywienia, towaroznawstwo, organizacja i rachunkowość gospodarstw rodzinnych i zbiorowych) w szkołach stopnia gimnazjalnego i średnich szkołach zawodowych. Prowadziła zajęcia praktyczne i nadzorowała szkolne praktyki zawodowe. Przygotowała pierwszą pracownię technologiczną w szkole, była współorganizatorką stołówki szkolnej. Aktywnie pracowała w zespole metodycznym, przeprowadziła liczne lekcje pokazowe. Była członkiem Ligi Kobiet Polskich. Od 1965 należała do ZBoWiD. W 1966 przeszła na emeryturę, ale nadal - do 1973 - pracowała w Zespole Szkół Gospodarczych jako nauczycielka przedmiotów zawodowych z zakresu żywienia oraz wychowawca. Od lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia współpracowała z Wojewódzkim Ośrodkiem Gospodarstwa Domowego Ligi Kobiet Polskich. Była wykładowcą na kursach, prelegentką, współzałożycielką izby tradycji w tym ośrodku. Współpracę z WOG kontynuowała po przejściu na emeryturę.

W 1940 r. poślubiła Stanisława Niewolaka, urzędnika Ubezpieczalni Społecznej w Rzeszowie (zmarł w 1969). Mieli dwie córki: Annę (nauczyciel akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego) i Marię.

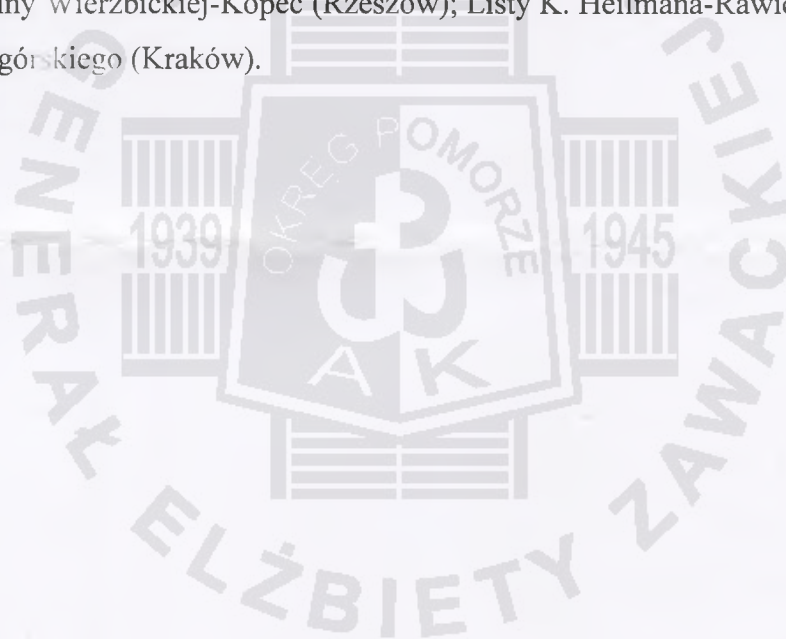
Zmarła 26 X 2003 w Sanoku.

W 2004 r. jej imieniem nazwano nowo otwartą salę gimnastyczną Zespołu Szkół Gastronomicznych im. Mikołaja Spytka Ligęzy w Rzeszowie.

SPP, akta weryfikacyjne Jadwigi Niewolak.

E. Brydak, *Wojskowy ruch oporu na Rzeszowszczyźnie*, Kraków 1989, s. 22-25, 31, 48; G. Brzęk, *Wierny przysiędze. O Łukaszu Cieplińskim „Pługu” komendancie IV Komendy Głównej WiN*, Lublin 1991, s. 12, 19; G. Ostasz, *Z dziejów „Rozbratla” - Obwodu AK Rzeszów*, Rzeszów 2003, s. 15; G. Ostasz, A. Zagórski, *Akcja „Burza” w Inspektoracie AK Rzeszów*, Kraków 2003, s. 619-620; F. Sagan, *ZWZ-AK Obwód Rzeszów 1939-1945*, Rzeszów 2000, s. 35, 45; J. Świeboda, *Oświata i szkolnictwo*, [w:] *Dzieje Rzeszowa*, t. III, pod red. F. Kiryka, Rzeszów 2001, s. 210; A. Zagórski, *Z działalności Armii Krajowej*, [w:] *Dzieje Rzeszowa*, t. III, pod red. F. Kiryka, Rzeszów 2001, s. 923.

G. Topolewicz, *Życiorys Jadwigi Niewolak*, maszynopis; Informacje i dokumenty ze zbiorów Anny Niewolak-Krzywdy (Rzeszów); Informacje Grzegorza Topolewicza (Rzeszów); Relacje ze zbiorów Michała Beresia (Olsztyn); Relacje ze zbiorów Janiny Wierzbickiej-Kopeć (Rzeszów); Listy K. Heilmana-Rawicza ze zbiorów Andrzeja Zagórskiego (Kraków).

Biogram oprec. przez E2 i Dkw. do II tomu "Siostrzyczki"
kobiet z uwagami prof. T. Friedel 24 VIII 05 1175

NIEWOLAK Jadwiga z d. WIŚNIEWSKA (1911-2003), uczestniczka PWK, nauczycielka, uczestniczka kampanii wrześniowej 1939, jako „Badylek” łączniczka i kurierka SZP, potem ZWZ-AK KOBw. i Inspektoratu Rzeszów Okręg Kraków; po wojnie nauczycielka

Jadwiga Wiśniowska urodziła się 22 II 1911 w Rzeszowie jako córka listonosza Tomasza Wiśniowskiego i Marii z d. Jagiełło. Miała sześcioro rodzeństwa. Ukończyła szkołę powszechną w Rzeszowie | uczęszczała do rzeszowskiej Zawodowej Szkoły Przemysłowej Żeńskiej TSL, a następnie do Seminarium Nauczycielskiego Rzemiosł i Gospodarstwa Domowego ss. Urszulanek w Rybniku, gdzie należała do Hufca Szkolnego PWK. W 1933 uzyskała świadectwo dojrzałości, a po odbyciu praktyk zawodowych rozpoczęła w 1934 pracę nauczycielki w zawodowej Szkole Doksztalczącej w Kolbuszowej, a potem w szkole gospodarstwa domowego przy Gimnazjum Krawieckim Towarzystwa Szkół Ludowych Rzeszowie. W tym czasie aktywnie działała w Towarzystwie Szkół Ludowych, prowadziła liczne kursy gospodarcze dla dziewcząt i gospodyń w podrzeszowskich wioskach. Od 1936 należała do Związku Nauczycielstwa Polskiego. |, v

We wrześniu 1939 została zmobilizowana jako ochotniczka Pomocniczej Służby Wojskowej Kobiet w charakterze intendentki gospodarczej punktu PCK w służbach medycznych 17 pp., który wycofał się pod Kałusz k. Stanisławowa. Po agresji sowieckiej zdołała wrócić do Rzeszowa pod okupację niemiecką, nie mając jednak możliwości podjęcia pracy nauczycielskiej. Od października 1939, zwerbowana przez ppłk K. Heilman-Rawicza ps. „Orzeł”, niedawnego dowódcę 65 pułku piechoty z Bydgoszczy, należała do grupy H. Rawicza v pierwszych organizatorów konspiracji SZP. Pełniła funkcję łączniczki ppłk. Rawicza na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego, pośredniczyła w nawiązaniu kontaktów pomiędzy nim a przedstawicielami miejscowej inteligencji. Wraz z siostrą Anną Możdżanową udzielała kwater grupie oficerów ppłk. H. Rawicza, prowadziła także nasłuch wiadomości radiowych. W grudniu 1939 „odprawiała” grupę ppłk Rawicza do „Bazy” ZWZ w Budapeszcie. W 1940 poślubiła Stanisława Niewolaka. Wiosną 1940 ukrywała por. Ł. Ciepłińskiego ps. „Pług” 1 zbiegłego z więzienia w Sanoku, Komendanta Obwodu, a potem Inspektoratu ZWZ Rzeszów. Wtedy też została oficjalnie zaprzysiężona do ZWZ pod ps. „Badylek”, podlegając bezpośrednio Ciepłińskiemu. Nadal, aż do końca okupacji niemieckiej, sprawowała funkcję łączniczki, gońca i kuriera. Prowadziła punkt kontaktowy Komendy Obwodu, a od kwietnia 1941 Komendy Inspektoratu ZWZ-AK Rzeszów, przносиła dokumenty, rozkazy, obsługiwała kilka „skrzynek pocztowych”. Dostarczała instrukcje i rozkazy do kpt. E. Brydaka ps. |, v

116

„Andrzej”, komendanta Rzeszowskiego Obwodu AK. W jej mieszkaniu na Staroniwie odbywały się odprawy szkoleniowe inspektora i podległych mu komendantów obwodów, odprawy referentów służb specjalnych AK. Ponadto udzielała kwatery dla prowadzących w Rzeszowie inspekcję oficerów KG AK i KO AK Kraków. Dwukrotnie miała niemieckie rewizje. Po Akcji „Burza” w sierpniu 1944 zaprzestała działalności konspiracyjnej.

Ppor. Jadwiga Niewolak w 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari na wniosek komendanta Podokręgu AK Rzeszów płk. K. Putka ps. „Zworny”. Nadanie zostało zweryfikowane przez GKWO przy ZG ZBoWiD 8 VIII 1966 z nr. legitymacji DK-5144/W. Brak danych za jakie czyny została odznaczona. Była również odznaczona czterokrotnie Medalem Wojska (1948), dwukrotnie KAK (Londyn 1978, Warszawa 1994); Żł.KZ (1969).

Po wkroczeniu Armii Czerwonej powróciła do pracy w szkolnictwie. Brała udział w organizowaniu Szkoły Gospodarczej przy Państwowym Gimnazjum Krawieckim w Rzeszowie, pracując tam od września 1944. Założyła Szkolne Koło PCK przy tym gimnazjum. W 1948 uzyskała dyplom uprawniający do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach gimnazjalnych i średnich zawodowych. Prowadziła zajęcia praktyczne i nadzorowała szkolne praktyki zawodowe, przygotowała pierwszą pracownię technologiczną, współorganizowała stołówkę szkolną. Aktywnie pracowała w zespole metodycznym, przeprowadziła liczne lekcje pokazowe. Do 1955 była inwigilowana przez UB. Od 1965 należała do ZBoWiD. W 1966 przeszła na emeryturę, ale do 1973 pracowała nadal w Zespole Szkół Gospodarczych. Była członkiem Ligi Kobiet Polskich, współpracując z Wojewódzkim Ośrodkiem Gospodarstwa Domowego jako wykładowca na kursach, prelegentka, współzałożycielka izby tradycji w tym ośrodku. Odznaczona Odznaką „Zasłużony dla Województwa Rzeszowskiego” oraz Honorową Odznaką Ligi Kobiet Polskich (1984). Zmarła 26 X 2003 w Sanoku. W 2004 jej imieniem nazwano nowo otwartą salę gimnastyczną Zespołu Szkół Gastronomicznych im. Mikołaja Spytka Ligęzy w Rzeszowie.

128

Rodzeństwo Jadwigi: bracia Stanisław, ps. „Wrzos”, dowódca Placówki AK Jasionka, Władysław, oficer AK Obw. Kolbuszowa; siostry Anna zam. Możdżanowa i Zofia zam. Świeradowa także czynne w konspiracji AK na terenie Rzeszowszczyzny. Mąż Stanisław Niewolak, urzędnik Ubezpieczalni Społecznej w Rzeszowie, żołnierz AK, zmarł w 1969. Miała dwie córki: Annę - nauczyciel akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego i Marię.

APAK, T. 3551/WSK (tamże opracowanie Ostasza G.); SPP Londyn, akta weryfikacyjne Jadwigi Niewolak;

Brydak E., *Wojskowy ruch oporu na Rzeszowszczyźnie*, Kraków 1989, s. 22-25, 31, 48; Brzęk G., *Wierny przysiędze. O Łukaszu Cieplińskim „Pługu” komendancie IV Komendy Głównej WiN*, Lublin 1991, s. 12, 19; Ostasz G., *Z dziejów „Rozbratla” - Obwodu AK Rzeszów*, Rzeszów 2003, s. 15; Ostasz G., Zagórski A., *Akcja „Burza” w Inspektoracie AK Rzeszów*, Kraków 2003, s. 619-620; Ostasz G., Zagórski A., *Dokumenty Okręgu AK Kraków*, T. III, s. 8, 451, 619-629; Sagan F., *ZWZ-AK Obwód Rzeszów 1939-1945*, Rzeszów 2000, s. 35, 45; Świeboda J., *Oświata i szkolnictwo*, w: *Dzieje Rzeszowa*, t. III, pod red. F. Kiryka, Rzeszów 2001, s. 210; Wesołowski, *Order VM ... i PRL Kaw. VM ...* – brak wzmianki; Zagórski A., *Z działalności Armii Krajowej*, w: *Dzieje Rzeszowa*, t. III, pod red. F. Kiryka, Rzeszów 2001, s. 923.

Oprac. E2 i D.W.

fat

gpk

2003

Wydruk 18.11.05 II 8
II goz.

NIEWOLAK Jadwiga z d. WIŚNIEWSKA (1911-¹⁹⁴⁵), uczestniczka Hufca Szkolnego PWK, nauczycielka, w kampanii wrześniowej 1939 w PSWK w Rzeszowie, pod ps. „Badylek” łączniczka i kurierka SZP-ZWZ-AK KObw. i Inspektoratu Rzeszów; po wojnie nauczycielka

Jadwiga Wiśniowska urodziła się 22 II 1911 w Rzeszowie jako córka listonosza Tomasza Wiśniowskiego i Marii z d. Jagiełło. Miała sześcioro rodzeństwa. Ukończyła szkołę powszechną w Rzeszowie i uczęszczała do rzeszowskiej Zawodowej Szkoły Przemysłowej Żeńskiej TSL, a następnie do Seminarium Nauczycielskiego Rzemiosł i Gospodarstwa Domowego ss. Urszulanek w Rybniku, gdzie należała do Hufca Szkolnego PWK. W 1933 uzyskała świadectwo dojrzałości, a po odbyciu praktyk zawodowych rozpoczęła w 1934 pracę nauczycielki w zawodowej Szkole Doksztalającej w Kolbuszowej, a potem w szkole gospodarstwa domowego przy Gimnazjum Krawieckim Towarzystwa Szkół Ludowych Rzeszowie. W tym czasie aktywnie działała w Towarzystwie Szkół Ludowych, prowadziła liczne kursy gospodarcze dla dziewcząt i gospodyń w podrzeszowskich wioskach. Od 1936 należała do Związku Nauczycielstwa Polskiego.

We wrześniu 1939 została zmobilizowana jako ochotniczka Pomocniczej Służby Wojskowej Kobiet w charakterze intendentki gospodarczej punktu PCK w służbach medycznych 17 pp., który wycofał się pod Kałusz k. Stanisławowa. Po agresji sowieckiej zdołała wrócić do Rzeszowa pod okupację niemiecką nie mając jednak możliwości podjęcia pracy nauczycielskiej. Od października 1939, zwerbowana przez ppłk K. Heilman-Rawicza ps. „Orzeł”, niedawnego dowódcę 65 pułku piechoty z Bydgoszczy, należała do grupy pierwszych organizatorów konspiracji SZP. Pełniła funkcję łączniczki płk. Rawicza na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego, pośredniczyła w nawiązaniu kontaktów pomiędzy nim a przedstawicielami miejscowej inteligencji. Wraz z siostrą Anną Możdżanową udzielała kwater grupie oficerów ppłk. H. Rawicza, prowadziła także nasłuch wiadomości radiowych. W grudniu 1939 „odprawiała” grupę ppłk Rawicza do „Bazy” ZWZ w Budapeszcie. W 1940 poślubiła Stanisława Niewolaka. Wiosną 1940 ukrywała por. Ł. Cieplińskiego ps. „Pług” zbiegłego z więzienia w Sanoku, Komendanta Obwodu, a potem Inspektoratu ZWZ Rzeszów. Wtedy też została oficjalnie zaprzysiężona do ZWZ pod ps. „Badylek”, podlegając bezpośrednio Cieplińskiemu. Nadal, aż do końca okupacji niemieckiej, sprawowała funkcję łączniczki, gońca i kuriera. Prowadziła punkt kontaktowy Komendy Obwodu, a od kwietnia 1941 Komendy Inspektoratu ZWZ-AK Rzeszów, przносиła dokumenty, rozkazy, obsługiwała kilka „skrzynek pocztowych”. Dostarczała instrukcje i rozkazy do kpt. E. Brydaka ps.

„Andrzej”, komendanta Rzeszowskiego Obwodu AK. W jej mieszkaniu na Staroniwie odbywały się odprawy szkoleniowe inspektora i podległych mu komendantów obwodów, odprawy referentów służb specjalnych AK. Ponadto udzielała kwatery dla prowadzących w Rzeszowie inspekcję oficerów KG AK i KO AK Kraków. Dwukrotnie miała niemieckie rewizje. Po Akcji „Burza” w sierpniu 1944 zaprzestała działalności konspiracyjnej.

Ppor. Jadwiga Niewolak w 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari na wniosek komendanta Podokręgu AK Rzeszów płk. K. Putka ps. „Zworny”. Nadanie zostało zweryfikowane przez GKWO przy ZG ZBoWiD 8 VIII 1966 z nr. legitymacji DK-5144/W. Brak danych za jakie czyny została odznaczona. Była również odznaczona czterokrotnie Medalem Wojska (1948), dwukrotnie KAK (Londyn 1978, Warszawa 1994); Zł.KZ (1969).

Po wkroczeniu Armii Czerwonej powróciła do pracy w szkolnictwie. Brała udział w organizowaniu Szkoły Gospodarczej przy Państwowym Gimnazjum Krawieckim w Rzeszowie, pracując tam od września 1944. Założyła Szkolne Koło PCK przy tym gimnazjum. W 1948 uzyskała dyplom uprawniający do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach gimnazjalnych i średnich zawodowych. Prowadziła zajęcia praktyczne i nadzorowała szkolne praktyki zawodowe, przygotowała pierwszą pracownię technologiczną, współorganizowała stołówkę szkolną. Aktywnie pracowała w zespole metodycznym, przeprowadziła liczne lekcje pokazowe. Do 1955 była inwigilowana przez UB. Od 1965 należała do ZBoWiD. W 1966 przeszła na emeryturę, ale do 1973 pracowała nadal w Zespole Szkół Gospodarczych. Była członkiem Ligi Kobiet Polskich, współpracując z Wojewódzkim Ośrodkiem Gospodarstwa Domowego jako wykładowca na kursach, prelegentka, współzałożycielka izby tradycji w tym ośrodku. Odznaczona Odznaką „Zasłużony dla Województwa Rzeszowskiego” oraz Honorową Odznaką Ligi Kobiet Polskich (1984). Zmarła 26 X 2003 w Sanoku. W 2004 jej imieniem nazwano nowo otwartą salę gimnastyczną Zespołu Szkół Gastronomicznych im. Mikołaja Spytka Ligęzy w Rzeszowie.

Rodzeństwo Jadwigi: bracia Stanisław, ps. „Wrzos”, dowódca Placówki AK Jasionka, Władysław, oficer AK Obw. Kolbuszowa; siostry Anna zam. Możdżanowa i Zofia zam. Świeradowa także czynne w konspiracji AK na terenie Rzeszowszczyzny. Mąż Stanisław Niewolak, urzędnik Ubezpieczalni Społecznej w Rzeszowie, żołnierz AK, zmarł w 1969. Miała dwie córki: Annę - nauczyciel akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego i Marię.

APAK, T. 3551/WSK (tamże opracowanie Ostasza G.); SPP Londyn, akta weryfikacyjne Jadwigi Niewolak;

Brydak E., *Wojskowy ruch oporu na Rzeszowszczyźnie*, Kraków 1989, s. 22-25, 31, 48; Brzęk G., *Wierny przysiędze. O Łukaszu Cieplińskim „Pługu” komendancie IV Komendy Głównej WiN*, Lublin 1991, s. 12, 19; Ostasz G., *Z dziejów „Rozbratla” - Obwodu AK Rzeszów*, Rzeszów 2003, s. 15; Ostasz G., Zagórski A., *Akcja „Burza” w Inspektoracie AK Rzeszów*, Kraków 2003, s. 619-620; Ostasz G., Zagórski A., *Dokumenty Okręgu AK Kraków*, T. III, s. 8, 451, 619-629; Sagan F., *ZWZ-AK Obwód Rzeszów 1939-1945*, Rzeszów 2000, s. 35, 45; Świeboda J., *Oświata i szkolnictwo*, w: *Dzieje Rzeszowa*, t. III, pod red. F. Kiryka, Rzeszów 2001, s. 210; Wesołowski, *Order VM ... i PRL Kaw. VM ...* – brak wzmianki; Zagórski A., *Z działalności Armii Krajowej*, w: *Dzieje Rzeszowa*, t. III, pod red. F. Kiryka, Rzeszów 2001, s. 923.

Krzyż Virtuti Militari

II/II

AK
Rzeszów

**Niewolak Jadwiga ps. „Badylek”
z d. Wiśniowska**

(pomyłkowo w notce biogr. podano imię Janina)

Źr.: Ostasz Grzegorz, Zagórski Andrzej, *Dokumenty Okręgu AK
Kraków. Tom III. Akcja „Burza” w Inspektoracie Rzeszów*, s. 8
(przyp. 16), 451, 619-620;

10

K. Wojt., 06.2004 r.

II/12

A. Zagórski, *Podokrąg AK Rzeszów. Plan zbrojnego ujawnienia w świetle dokumentów (sierpień-wrzesień 1944 roku)*, Rzeszów 1999, s. 194-195]

„Niemowa” zob. Cisek Marian
Dok. nr 223, 224

Niemtus Witold „Kruk” – oficer (podporucznik) AK Obwód Dębica

Dowódca I plutonu w Placówce AK Pilzno Obwód Dębica. Od III 1943 r. oficer dywersji Placówki Pilzno w Obwodzie AK Dębica. Wraz ze swoim plutonem dywersyjnym brał – 9 VI 1944 – udział w akcji oddziału partyzanckiego „Dzwon” na tartak w Czarnej. Uczestniczył w odbiorze zrzutu lotniczego nocą z 30 na 31 VII 1944. Wziął udział w akcji „Burza”; dowodził 1 kompanią III Zgrupowania Obwodu Rzeszów.

Nieświatowski N.

Dok. nr 91

*ostasz G., zagórski A.,
Dokumenty Okręgu Kwaśców AK
Tom III. Akcja „Burza” w Inspektoracie
Rzeszów*

Niewolak Janina „Badylek”, nauczycielka, żołnierz AK

Ur. 22 II 1911 w Rzeszowie; córka Tomasza Wiśniowskiego i Marii z d. Jagiełło. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w Seminarium Nauczycielskim ss. Urszulanek w Rybniku w 1934 r. pracowała jako nauczycielka w Zawodowej Szkole Doksztalczącej w Kolbuszowej, a potem w szkole gospodarstwa domowego przy Gimnazjum Krawieckim TSL w Rzeszowie. W sierpniu 1939 r. została zmobilizowana w ramach Pomocniczej Służby Kobiet i jako intendentka gospodarcza przy punkcie PCK przeszła – wraz ze służbami medycznymi – szlak bojowy 17 pp. Po agresji sowieckiej zdołała wrócić spod Kalusza k. Stanisławowa do Rzeszowa. Nie miała jednak możliwości podjęcia pracy nauczycielskiej. W pracy podziemnej od października 1939 r. Należała do grupy pierwszych rzeszowskich konspiratorów. Wraz z siostrą, Anną Możdżanową, udzieliła kwatery w domu przy ul. Kordeckiego nr 27 w Rzeszowie pplk Kazimierzowi Heilman-Rawiczowi i grupie jego oficerów (w tym por. Łukaszowi Ciepłińskiemu). Pośredniczyła w nawiązaniu kontaktów pomiędzy pplk Heilmanem-Rawiczem a miejscową inteligencją (np. Edwardem Brydakiem). Wiosną 1940 ukrywała por. Ciepłińskiego, zbiegłego z więzienia w Sanoku. W ZWZ-AK używała pseudonimu „Badylek”. Była łączniczką Ciepłińskiego – komendanta obwodu, a potem inspektora rzeszowskiego – do końca okupacji niemieckiej. Prowadziła punkt kontaktowy komendy Obwodu AK Rzeszów, przenosiła dokumenty, rozkazy, obsługiwała kilka „skrzynek pocztowych”. W jej mieszkaniu na Staroniwie odbywały się odprawy szkoleniowe. Dwukrotnie miała niemieckie rewizje. Po zakończeniu okupacji niemieckiej do 1955 r. inwigilowana przez UB. Brała udział w organizowaniu w Rzeszowie szkoły

619

- gospodarczej (potem Zespołu Szkół Gospodarczych). W 1948 r. uzyskała dyplom uprawniający do nauczania przedmiotów zawodowych. Od 1966 r. na emeryturze. W 1940 r. poślubiła Stanisława Niewolaka (zm. w 1969 r.). Odznaczona po wojnie Krzyżem Virtuti Militari, Krzyżem Armii Krajowej, Złotym Krzyżem Zasługi.

[Informacje Grzegorza Topolewicz, Rzeszów]

Wstęp

620

Edward Brydtek "Kobiety w Ruchu Opium"

(b.d i m.u.) Kresakopia maszynopisu w zbiorach FADAK

1 biblioteka FADAK /

II/13

FUNDACJA

6

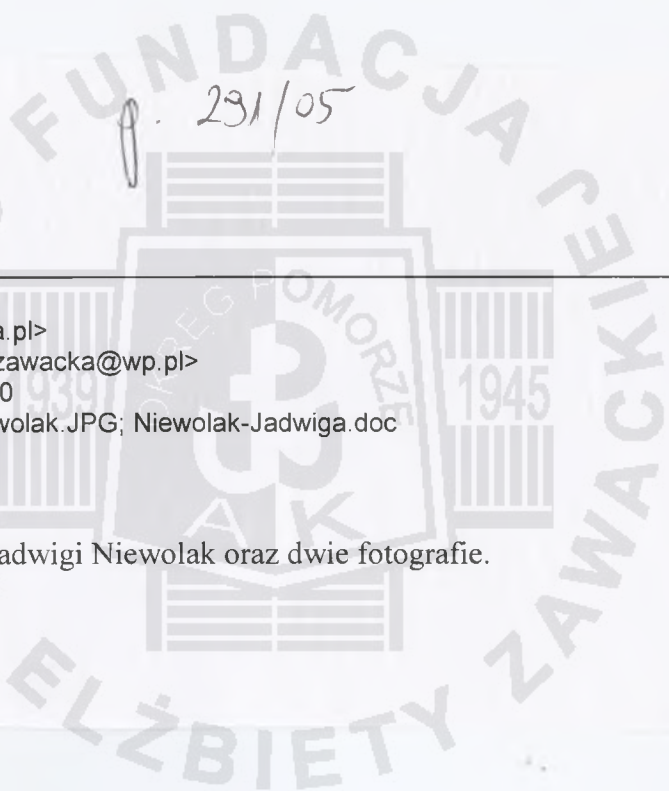
przeszedł "obraz nędzy i rozpacy", obdarty, brudny zawieszony, został przez Annę Łodzenową i Jasięga Wisniewską przywrócony "społeczności ludzkiej" przez zmianę całkowitej bielizny, ubrania po uprzednim wyszorowaniu z brudu i zawieszania.

Jasięga Wisniewska wyszła za rękę Stanisława Hiewolaka w jakimś czasie potem i przeprowadziła się do Starnawki, gdzie dysponowała lepszym i bardziej obszernym mieszkaniem. Aż do zakończenia okupacji w jej mieszkaniu ppor. Aleksander Cieplinski ps. "Antek" początkowo jako komendant obwodu ZWZ a później inspektor ZWZ i AK miał wiele spotkań kontaktowych ze swoim zastępcą mgr. Henrykiem Ławarzem, później z komendantami obwodów Rzeszów, Dąbica i Kolbuszowa. Niejednokrotnie zatrzymywali się u niej inspektory z komendy Okręgu a czasem i komendy głównej ZWZ i AK. W jej mieszkaniu organizowała też na polecenie "Antka" okolicznościowe uroczystości. Ale do najważniejszych jej czynności należała praca pilota, którą wykonywała wielokrotnie prowadząc inspektora "Antka" używającego pseudonimu "Pług" na kontakty we wszystkich trzech obwodach. Cechowała ją zawsze rozważną odwagą, poświęcenie, śmiałość w postępowaniu w każdej sytuacji. Została odznaczona na wniosek "Andrzeja" Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari V kl. Posługiwała się ps. "Badylak".

IV Korespondencja

(2005.) t.1

Elżbieta Zawacka

Od: G.O. <gost2@interia.pl>
Do: Elżbieta Zawacka <zawacka@wp.pl>
Wysłano: 18 marca 2005 15:30
Załącz: Niewolak-2.jpg; Niewolak.JPG; Niewolak-Jadwiga.doc
Temat: biogram - Niewolak

Witam!

Przesyłam obiecany biogram Jadwigi Niewolak oraz dwie fotografie.

Pozdrawiam

Grzegorz Ostasz

T. 3551/WSK

AK
Krakow
Insp. Rzeszow

NIWOLAK Jadwiga

zd. Dismowska

ps. "Badylek"

V Nazwiskowe karty informacyjne

		Nr. karty 345
1	Nazwisko	Mierohak
2	Imię	Jadwiga c. Tomasz
3	Data ur./rocznik	22-02-1911
4	Stopień wyksz./tytuł	-
5	Organizacja	AK
6	Przybił org./jedn.	-
7	Funkcja	-
8	Nr. Krzyża	-
9	Łódź	partia 1

7602

Salij Krak

1. N Niewolak zd Wismiarke

2. I.,ps. Jadwiga C. Tomasz n. Baltyk ¹⁰³⁹ ~~1911~~

3. ur. 22.02.1911 W. Pienowicz

4. st.

5. Org. AK Pienowicz Krakow

6. przydz. 2 Team Kasp. Kade obywatel. partii woz. Pienowicz

7. funkcje Szef terenowa? Krakow

8. nr mr Kanty 345

9. źr. protz 1 Dk 5147/4
 Dk 57 Salij kate 1-17 66

Herold. brak, Herold PRL brak.

YPN do 1955 in sigilowane przez HR
. K Kujawski? Jopolewski?

T.. 3551/WSK

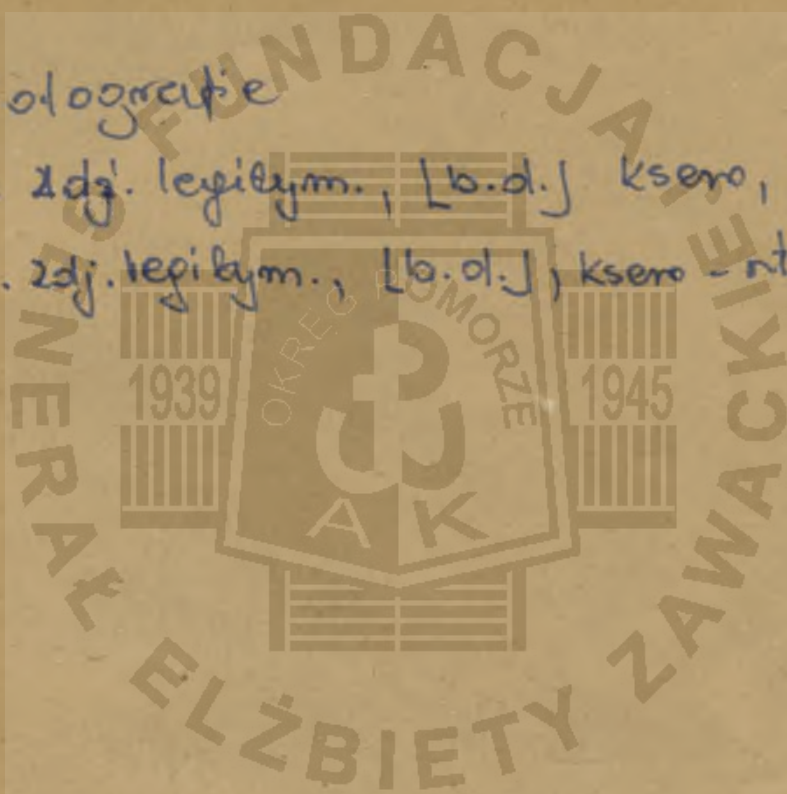
AK
Kraków

NI EWOLAK Jadwiga
2 d. Wiśniowska
ps "Badytek"

VI. Fotografie

1. zdj. legitym., [b.d.] ksero, str. 1

2. zdj. legitym., [b.d.] ksero - nt. 1

- fot. pisał Grzegorz Ostasz

7. Świt. 2012 v.

(2)

zof. do p. 231/05 B331

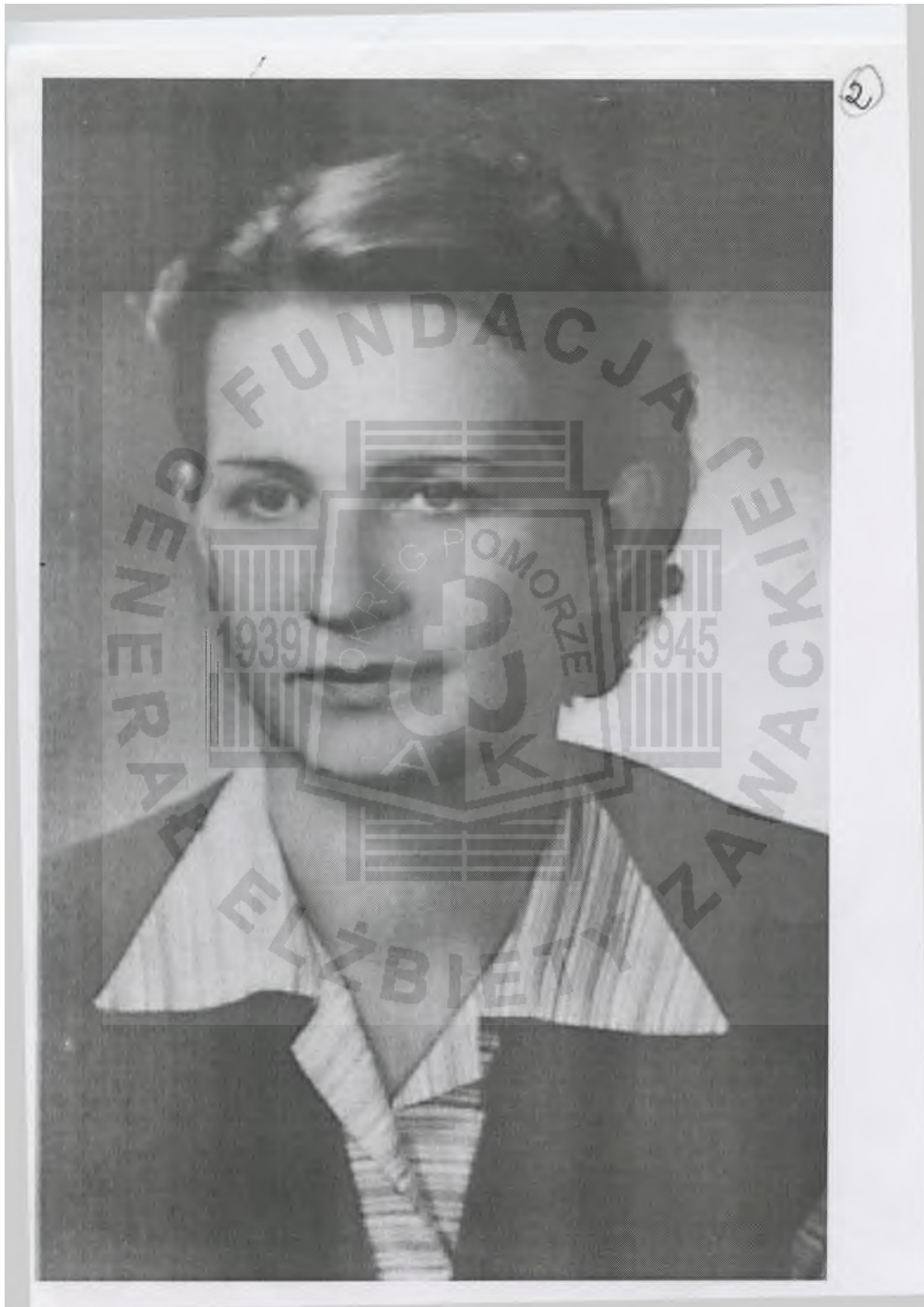
VI/2

Niewdek Jędrzyna z d. Wiśmiewska
ps. Badyleta AK - Kraków

T. 3551 / WSK

1 przyst. melem
18 III 2005 r. Grogan
Ostesz |

NIEWOLAK Jadwiga

